

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора філологічних наук, професора,
професора кафедри іноземних мов та перекладознавства
Навчально-наукового інституту психології і соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності**

**Бабелюк Оксани Андріївни
на дисертаційне дослідження
Дун Ці**

**на тему: «Стилістичні особливості сучасного англомовного політичного
дискурсу», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 035 Філологія**

Актуальність теми дослідження. Дисертацію Дун Ці присвячено комплексному виявленню стилістичних домінант сучасного англомовного політичного дискурсу на матеріалі політичних промов Джо Байдена та Дональда Трампа, що є особливо актуальним з огляду на сьогоднішні передвиборчі перегони в Америці. Безперечно актуальність теми дослідження вбачаємо у декількох аспектах. По-перше, своєчасність дослідження, яка зумовлена обраним об'єктом аналізу – сучасний англомовний політичний дискурс, який можна вважати трансдисциплінарним феноменом, оскільки його вивчення перебуває у центрі уваги багатьох наукових студій – філософії, політології, соціології, лінгвістики, що робить дослідження Дун Ці цікавим саме у міждисциплінарній площині. По-друге, релевантністю роботи, що увиразнюється її виконанням у руслі кількох наукових парадигм, експланаторної, антропоцентричної, функціональної та дискурсивної.

Про активне використання мовних засобів у політичному дискурсі з метою політичного впливу говорять багато дослідників. Так, Р. Бахем стверджує, що за допомогою політичної мови «формуються, обґрунтовуються та захищаються не тільки ідеї, але й дії й рішення. Вона слугує не просто інструментом опису подій, але й частиною самих подій та значною мірою впливає на розуміння їх значення».

Як відомо, взаємозв'язок мови й політики досить складний і різнобічний. Сьгодні дискусійним залишається приналежність англомовного політичного дискурсу до інституційного, виявлення та опис його ключових параметрів, зокрема і

маніпулятивності, з'ясування місця і ролі мовної особистості політика у ньому. Одним з актуальних напрямів, що заслуговує на особливу увагу, вважаю обраний дисертанткою предмет дослідження, а саме вивчення функціонального потенціалу стилістичних засобів у сучасному політичному дискурсі задля здійснення відповідного впливу на маніпулятивного виборців. Усе це свідчить про те, що дисертаційна праця Дун Ці є актуальною, новаторською і своєчасною.

Актуальність дослідження зумовлена загальним спрямуванням сучасної лінгвопоетики на комплексне вивчення стилістичних засобів англомовного політичного дискурсу з позицій комунікативно-дискурсивного підходу. З огляду на це обґрунтованим є прагнення Дун Ці всебічно висвітлити моні засоби прагматичного впливу на читача/слухача у сучасному політичному дискурсі, їх роль у створенні, поширенні відповідних ідеологій та маніпулюванні суспільно-політичною думкою.

Для написання повноцінного оригінального дослідження Дун Ці створює потужну теоретико-методологічну базу, куди залучає праці українських та зарубіжних учених з проблем сучасного політичного дискурсу як складного трансдисциплінарного явища, що дає чітке розуміння авторського бачення стилістичних особливостей англомовного політичного дискурсу (лексичні, граматичні, синтаксичні, фонетичні) на матеріалі політичних промов сучасних політичних лідерів США: Джо Байдена та Дональда Трампа.

Наукова новизна дисертації. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у цьому дослідженні Дун Ці вперше на високому дослідницькому рівні застосувала комплексний підхід до вивчення стилістичних параметрів сучасного англомовного політичного дискурсу на прикладі промов відомих політичних лідерів США, Джо Байдена та Дональда Трампа.

Зокрема, у дисертації *вперше* обґрунтовано застосування терміна «англомовний політичний дискурс» та запропоновано власне його трактування як «сукупності мовленнєвих знаків, яка проявляється у текстах та виступах політиків як носіїв волі до панування, керування та владарювання, яка виражається у системі англомовних

звертань та філософсько-філологічних словосполучень англійського ділового мовлення» (с.17).

По-новому досліджено та зіставлено стилістичні особливості текстів англомовного політичного дискурсу двох президентів США Джо Байдена та Дональда Трампа з урахуванням їхніх особистісних рис, політичних поглядів та цільової аудиторії. Доведено, що ще одна спільна риса Байдена і Трампа – доступність мови. Обидва політики використовують прості речення та зрозумілу лексику, роблячи свої промови доступними для широкої аудиторії. Крім того, вони обидва вдаються до стилістичних повторів та традиційних політичних гасел, щоб підкреслити ключові меседжі та запам'ятатися слухачам.

Уперше визначено лексичні, граматичні, синтаксичні, фонетичні та стилістичні засоби, що домінують у текстах політичних промов Джо Байдена і Дональда Трампа і формують їхні мовні особистості.

Новизною вирізняється представлена типологія ознак англомовного політичного дискурсу, серед яких ключовою вважається маніпуляції в англомовному політичному дискурсі.

Новим вважаю визначення ролі опозиції «свій – чужий» в англомовному політичному дискурсі. У дисертації доведено, що ораторські стилі Джо Байдена та Дональд Трамп мають як спільні, так і відмінні риси. Обидва політики використовують риторику, щоб об'єднати своїх прихильників, апелюючи до різних цінностей. Джо Байден робить акцент на єднанні півночі та півня країни, співчутті та традиційних американських цінностях, тоді як Дональд Трамп використовує риторику націоналізму, патріотизму та страху перед зовнішніми загрозами. У роботі на матеріалі англомовного політичного дискурсу визначено та описано відмінності між цими політичними особистостями. Так тон Джо Байдена більш спокійний та емоційний, натомість Дональд Трамп використовує жорстку та конфронтаційну риторику. Тематика їхніх промов також кардинально відрізняється. Джо Байден зосереджується на питаннях економічної нерівності, зміни клімату, соціальної

справедливості та глобального співробітництва. Дональд Трамп ж робить акцент на проблемах імміграції, торгівлі, національній безпеці та американському патріотизмі.

Новою та креативною є запропонована авторкою та апробована методологія дослідження особливостей сучасного англомовного політичного дискурсу. Саме завдяки вдалому поєднанню різних методів, здобувачка змогла довести, що цільова аудиторія цих політиків також різна. Джо Байден намагається охопити ширшу аудиторію, включаючи поміркованих виборців та представників різних етнічних груп. Дональд Трамп здебільшого апелює до своїх лояльних прихильників, часто використовуючи риторику не на об'єднання країни, а навпаки, на її роз'єднання.

Структура і зміст дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота Дун Ці написана українською мовою. Наукові положення, сформульовані в дисертаційній роботі, достатньо аргументовані. Матеріали розділів викладені відповідно до заявленої мети й конкретних завдань та корелюють із сутністю об'єкта й предмета дослідження.

Композиційну цілісність дослідження Дун Ці засвідчує чітка структурованість роботи: зауважуємо логіку наукового пошуку, послідовність виконання поставлених завдань.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 144 ст. Список використаних джерел становить 12 сторінок і налічує 138 джерел, з них 88 іноземними мовами.

У Вступі обґрунтовано актуальність теми, її значення та обсяг дослідження, сформульовано мету й завдання, розкрито її наукову новизну та практичну цінність. Запропоновано короткий огляд ключових понять, які будуть детально описані у практичних розділах роботи, методологію та апробацію дослідження.

У першому розділі – “Теоретико-методологічні основи дослідження стилістичних особливостей англомовного політичного дискурсу” – обґрунтовано та уточнено ключові для цієї роботи терміни, такі як дискурс, інституційний, сучасний політичний дискурс; з'ясовано особливості прояву категорії маніпуляції

в англомовному політичному дискурсі. Здобувачка послідовно доводить, що політичний дискурс – «це мистецтво переконання, яке використовується політиками для того, щоб контролювати громадську думку. Політичний дискурс є потужним інструментом, який може формувати уявлення людей про світ і їхню поведінку» (с. 22). Тут також визначено роль опозиції «свій – чужий» в англомовному політичному дискурсі та представлено методологію дослідження.

Другий розділ – “Лінгвістичні характеристики англомовного політичного дискурсу” – висвітлено основні лінгвальні (лексичні, граматичні, синтаксичні, стилістичні) параметри сучасного англомовного політичного дискурсу; простежено його інтонаційне оформлення. Здобувачка доходить висновку, що «політичні виступи, як і інші види публічної мови, мають чітку структуру. Вони починаються з вступу, в якому оратор знайомить аудиторію з темою виступу та його метою. Потім слідує основна частина, в якій викладаються основні ідеї виступу та надаються аргументи на їх підтримку. У заключній частині оратор підсумовує свої думки та робить висновки» (с. 59).

У третьому розділі – “Філологічне дослідження стилістичних особливостей англомовного політичного дискурсу” – виокремлено стилістичні маркери, що створюють відповідний політичний образ політика на матеріалі текстів політичних промов Джо Байдена та Дональда Трампа. Новизною вирізняється порівняння стилів текстів політичного дискурсу Джо Байдена та Дональда Трампа, що дає можливість глибше зрозуміти їхні політичні погляди, цінності та стратегії. Ці стилістичні особливості дисертантка цілком слушно розглядає за трьома критеріями: а) використання гумору; б) риторичні питання; в) взаємодія з аудиторією.

У Висновках підсумовано результати дослідження та окреслено перспективи подальших досліджень.

Усі розділи викладено в логічній послідовності – від теоретичних і методологічних засад у першому розділі і до реалізації на практиці цих засад – у

третьому розділі, де розглянуто конкретні стилістичні домінанти сучасного англомовного політичного дискурсу.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 “Про затвердження вимог до оформлення дисертації”.

Практичне значення дослідження. Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження пов’язане з можливістю його застосування у викладанні курсів із стилістики (розділи «Функціональні стилі», «Ораторський стиль мовлення»), теорії дискурсу (розділи «Типологія дискурсів», «Аналіз політичного дискурсу»), лінгвістики тексту (розділ «Структурні особливості текстів політичних промов»), теорії мовної комунікації (розділи «Форми мовного спілкування», «Комунікативні інтенції мовців», «Комунікативні стратегії політичного дискурсу»), загального мовознавства (розділи «Мова і мовлення», «Мова і мислення»), спецкурсів із комунікативно-дискурсивних досліджень, при укладанні навчальних посібників і підручників, для написання курсових та дипломних робіт.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Дисертація, виконана Дун Ці, є самостійним науковим дослідженням актуальної філологічної проблеми, містить оригінальні підходи до розв’язання поставлених теоретичних і практичних завдань. Основні положення дисертації та отримані результати дослідження містять елементи новизни. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації мають належне теоретичне, методологічне та емпіричне обґрунтування, зумовлене релевантністю й валідністю застосованих методів дослідження, репрезентативністю вибірки ілюстративного матеріалу, апробацією й верифікацією отриманих результатів.

Наукові результати дисертації висвітлено у 6 наукових публікаціях здобувачки, серед яких: 3 статті у фахових періодичних виданнях, що зареєстровані ДАК МОН України для філологічних наук, 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні, 2 тез у збірниках матеріалів міжнародної та всеукраїнської наукових конференцій. Науковий рівень публікацій здобувачки достатньо високий, вони повною мірою відображають

концепцію дисертаційного дослідження. Порушення принципів академічної доброчесності не виявлено.

У рецензованій дисертації не виявлено ознак академічного плагіату чи фальсифікації.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації. Віддаючи належне науковій праці Дун Ці, вважаю за необхідне вказати на певні дискусійні моменти, що вимагають пильнішої уваги:

1. У тексті дисертації авторка стверджує, що «опозиція «свій – чужий» є ключовою категорією англомовного політичного дискурсу, оскільки вона використовується для конструювання політичної ідентичності» (с.30). Варто було б пояснити, для чого саме було застосовано цю опозицію під час аналізу політичних дискурсів Джо Байдена та Дональда Трампа?
2. Матеріалом дослідження авторка обрала англомовні тексти сучасного політичного дискурсу відомих американських політиків, Джо Байдена та Дональда Трампа. Виникає запитання: скільки саме текстів було проаналізовано та чи існує певна відмінність між їхньою тематикою?
3. У третьому розділі роботи, авторка стверджує, що «ефективність стилів дискурсу обох політиків, і Джо Байдена, і Дональда Трампа, – неоднозначна. Байден можуть критикувати за м'якість та неконкретність, але його стиль може бути ефективним у залученні поміркованих виборців. Трампа ж часто звинувачують у популізмі та роз'єднувальній риторичі, але його стиль мобілізує його лояльних прихильників» (123-124). Важливо дізнатися, яким чином була виявлена ефективність цих дискурсів? За якими критеріями? Чи був врахований при цьому психологічний тип цих політиків?
4. Вважаю, що авторка не цілком коректно сформулювала назви другого «*Лінгвістичні* характеристики англомовного політичного дискурсу» та третього «*Філологічне* дослідження стилістичних особливостей англомовного політичного дискурсу» розділів, що, напевно, зумовлено тим, що українська

мова не є рідною для Дун Ці. В українській мові поняття «лінгвістичний» та «філологічний» є синонімами, тому варто було б уточнити, які саме лінгвістичні параметри мала на увазі авторка.

Вважаю, що висловлені зауваження не є суттєвими і не зменшують загальної наукової новизни та практичної значимості результатів, а отже, не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Дисертація «Стилістичні особливості сучасного англомовного політичного дискурсу» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для гуманітарної науки. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає встановленим вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії», а здобувачка Дун Ці заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія.

Офіційний опонент:

доктор філологічних наук,
професор, професор кафедри іноземних мов та
перекладознавства навчально-наукового інституту
психології і соціального захисту
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності

Бабелюк О.А.

